

Sebeodevzdání

Francois Varillon

Ježíš nám nesdělují jen jak má člověk milovat, ale především a na prvním místě, jak miluje Bůh.

Jestliže můžeme mluvit o kenosis, sebe-vzdání v Kristu, je to proto, že Bůh, Otec, Syn, Duch je věčnou kenozí, čili věčně vydává-obětuje sebe sama. Není třeba být křesťanem, abychom věděli, že nikdo nevstoupí do radosti lásky aniž by zároveň nevstoupil do utrpení lásky. Avšak křesťan tuto vzájemnost, tuto identitu, troufám si říci, staví na Bohu. Nebyla by tu kenosis Vtěleného Slova, kdyby sama Trojice – a nejen Slovo – nebyla o sobě touto možností a uskutečněním kenoze.

Bulgakov píše o „metafyzické a věčné Golgotě“, jejímž zjevením a přetlumočením je „dějinná Golgota“. Budiž, i tak hrubé pojmy mohou posloužit jako apel na naši mysl. Kéž nám to objasní i blízká zkušenost lásky, kterou smíme pokorně prožívat, kéž bychom z ní poznali, že štěstí a oběť si vůbec neodporují, že jsou velmi úzce spojeny! Jinak myšlenka na jakousi nebeskou Golgotu musí pohoršovat náš rozum a naplňovat odporem naše srdce.

Obvykle uvažujeme takto: utrpení a štěstí nejdou dohromady; štěstí jaksi zásadně náleží k dokonalosti, a tudíž, protože Bůh je dokonalý, je šťastný; jestliže je šťastný, netrpí – Bůh, který trpí, není Bohem. Naše cítění tu jde ruku v ruce s logikou: pro obě je myšlenka na Boží utrpení kamenem úrazu... Naše zkušenost nás však nutí vyjít z dilematu, v němž buď Bůh je nedokonalý a trpí, nebo je dokonalý a netrpí. Jaká zkušenost? Jistě ne ta, ve které pocity libosti a bolesti nemohou koexistovat: silná bolest zubů nám nemůže nabízet zároveň bolest i potěšení. Na jiných úrovních naší vnímavosti však pojmy jako potěšení a bolest mění význam: bolest (pro

chudobu našeho slovníku) zůstává, ale potěšení nahradíme slovy jako radostí či štěstí, podle okolností. ...

Tuto paradoxní jednotu utrpení a radosti lze zakusit v oběti. Když se nesoustředíme na sebe, když říkáme druhému, aniž bychom příliš lhali: „Ty jsi moje všechno“, když náš život nebo jedna jeho část je „zasvěcená“ druhým lidem, tehdy naše trápení žijeme jako cosi, co podstatně patří k radosti.

Můžeme to vytušit v té prostinké větě, již slýcháme, když přítel příteli poskytne službu, která ho stála velké úsilí: „Jsem tak rád, že jsem to pro tebe mohl udělat!“ Kdybychom pokračovali tímto směrem, můžeme pochopit, jak je možné dojít až ke krajnosti, kterou je radost smrti pro lásku. Utrpení už není nedokonalostí ani překážkou ke štěstí, je štěstím.

Když v Claudelově Saténovém střevíčku Prouhéze zvolí cestu cizoložství, anděl jí říká: „A já tě budu doprovázet“. Anděl je tu na místě Boha. To, co říká mladé ženě, říká všem svým dětem, bez ustání: jsou to slova lásky, která vykupuje. Nenápadné, téměř bezeslovné doprovázení do největších hlubin naší ubohosti. Stačí jediné slovo k tomu, aby jeho přítomnost v hodině nejprobuzenější vnímavosti byla postřehnuta. Nemůže nás nedoprovázet a nevstoupit přitom do agónie. Naše ubohost mu není lhostejná.

Kristova kenosis byla úplná v jeho smrti. Prot jeho smrti plně odhaluje Boží slávu, která je totéž co láska, jež má moc zničit sebe sama. V Kristu se ukázal čirý život „pro tebe“, negující „pro sebe“.

Ježíš však žil něco málo víc než třicet let. Byl skutečně ve své podobě dokonalou epifanií Boha? Nebo je třeba připustit, že bylo zapotřebí, aby tato lidská kenoze byla omezená? Člověk, který má mezi lidmi autoritu, kterou před ním neměl nikdo jiný; není hříšník; je vševědouce. (...) Ježíšovu autoritu vyzařuje každá stránka evangelia. Dodd říká, že Ježíš má „nedefinovatelnou osobní kvalitu“. Nedefinovatelnou? Nebylo by možné pokusit se, když nic

jiného, alespoň určit její základní složku? Osobně si myslím, že touto složkou je pokora. Jeho „Já jsem“ (Jn 8, 58) je tajemně jakýmsi „Já jsem“ absolutní pokory a odhaluje pravou podstatu jeho authority.

Jeden člověk, který trpěl celý život řekl před svou smrtí Bohu: „Můj Bože, jestli existuješ, odpouštím ti.“ Líbí se mi představovat si Boha, jak naslouchá této modlitbě (protože toto je modlitba). Vážně se usmívá, bez ironie. S vážností přijímá člověkovu odpuštění. Rozpomíná se, jak na sebe s chvěním bral lidské utrpení a smrt Beránkovu (Zj 13,8). Pokorně otevírá svou náruč, aby se do ní trpící a upokojený syn mohl vrhnout.

z knihy francouzského jezuita F. Varillona *L'humilité de Dieu* (Édition du Centurion, Paris 1974), překlad je pořízen z jejího italského vydání *L'umiltà di Dio* (vyd. Edizioni Qiqajon, Comunità di Bose, Magnano 1999). Vybrala, přeložila, upravila dč.